

หัวข้อคู่มือนี้ การพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิชดา โชติวิศิษฐ์กุล
วิชาเอก หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ยะหะกร
3. ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล

คู่มือนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561

คณะกรรมการสอบคู่มือนี้

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ยะหะกร)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์)

ชื่อคุณิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัย นางสาวนิจชดา โชติวิศิษฐ์กุล รหัสนักศึกษา 4542100013 **ปริญญา** ปรัชญาคุณวุฒิปบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ยะหะกร

(3) ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (2) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้แทนโรงเรียนและภาคีเครือข่ายจากองค์กรภาครัฐและเอกชนจำนวน 20 คน ที่สนใจเข้าร่วมการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การจัดสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 2) การสรุปผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่มระยะเวลาในการนำหลักสูตรไปใช้คือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ภาคเรียน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) หลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 3) แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 และ 4) แบบวัดเจตคติการตระหนักรู้คุณค่าความเป็นไทยและความเป็นอาเซียนที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร (2) คำอธิบายรายวิชา (3) ผลการเรียนรู้ (4) โครงสร้างหลักสูตร (5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร โดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายมี 5 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การจัดสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การทดลองใช้หลักสูตร (4) การนำหลักสูตรไปใช้ และ (5) การสรุปผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างชาติดึงดูดสนใจ และต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่นและชุมชน 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับมากที่สุด และ (3) นักเรียนมีเจตคติการตระหนักรู้คุณค่าความเป็นไทยและความเป็นอาเซียนในระดับมาก

คำสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร ประชาคมอาเซียน กระบวนการภาคีเครือข่าย มัธยมศึกษา

Dissertation title: Development of a Curriculum toward the ASEAN Community
with the Use of Partnership Process for Mathayom Suksa III Students

Researcher: Miss Wanjita Chotwisitkul; **ID:** 4542100013; **Degree:** Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction); **Dissertation advisors:** (1) Dr. Darunee Jumpathong, Assistant Professor; (2) Dr. Suwannee Yahakorn, Assistant Professor; (3) Dr. Siriwan Sripahon, Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop a curriculum toward the ASEAN Community with the use of partnership process for Mathayom Suksa III students; and (2) to study the efficiency of the developed curriculum toward the ASEAN Community with the use of partnership process for Mathayom Suksa III students.

The research process comprised two stages: Stage 1 was the development of a curriculum toward the ASEAN Community with the use of partnership process for Mathayom Suksa III students. The research informants were 20 representatives of schools and partnership organizations from the state and private work agencies. This stage comprised three steps: (1) a study of fundamental information, (2) the compilation of curriculum contents and learning experiences, and (3) the study of curriculum pilot try-out results. The employed research instruments were (1) a note taking form for the focus group discussion, and (2) a verification form for appropriateness of the curriculum components. Data were analyzed using the mean, standard deviation, and content analysis. Stage 2 was the study of the efficiency of the curriculum. This stage comprised two steps: (1) the curriculum implementation, and (2) the conclusion of results of curriculum implementation and curriculum improvement. The research sample consisted of 27 Mathayom Suksa III students obtained by cluster sampling. The curriculum was implemented in the first semester of the academic year 2016. The research instruments were (1) four learning units of the developed curriculum toward the ASEAN Community, (2) a learning achievement test with reliability coefficient of 0.81, (3) an assessment scale for the skill of working with other people with reliability coefficient of 0.75, and (4) an assessment scale for the awareness of the values of Thainess and being ASEAN members with reliability coefficient of 0.88. Data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The results of the study were as follows: (1) the development of the curriculum toward the ASEAN Community with the use of partnership process for Mathayom Suksa III students was composed of 7 components: (a) fundamental information for curriculum development; (b) the course description; (c) learning outcomes; (d) the curriculum structure; (e) the learning management process; (f) instructional media and learning resources; and (g) learning measurement and evaluation; on the other hand, there were five steps of curriculum development with the use of partnership process: the first step was a study of fundamental information; the second step was the determination of the required knowledge and learning experiences; the third step was the curriculum try-out; the fourth step was the curriculum implementation; and the fifth step was the conclusion of curriculum implementation and curriculum improvement; as for the characteristics of the curriculum, the developed curriculum was a curriculum with quality which was responsive to the multicultural needs of the students most of whom were children of alien workers and also was responsive to the local and community needs; (2) regarding the results of efficiency study of the curriculum toward the ASEAN Community with the use of partnership process for Mathayom Suksa III students, it was found that (2.1) the students' post-learning learning achievement was significantly higher than their pre-learning counterpart achievement at the .05 level; and (2.2) the students had the skill of working with other people at the highest level; and (3) the students had the awareness of the values of Thainess and being ASEAN members at the high level.

Keywords: Curriculum development, Partnership process, ASEAN Community, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลักคุษฎีนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณียะหะกร และศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ท่านกรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำตลอดจนการให้คำปรึกษาต่างๆ อันเป็นประโยชน์สูงสุดอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยจนสามารถประสบความสำเร็จในการทำคุษฎีนิพนธ์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุษฎีนิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทรต้นศิริกุล ผู้เชี่ยวชาญ ที่ท่านกรุณาตรวจสอบและให้คำชี้แนะทางด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รวมถึงการแปลผลทางสถิติ และผู้เชี่ยวชาญ ทุกๆท่าน ที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนางานวิจัย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำคุษฎีนิพนธ์แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยฉบับนี้จะมีได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากท่านผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองไคร้ และโรงเรียนบ้านแม่สา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 รวมถึงภาคีเครือข่ายทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวิเชียร โชติวิศิษฐ์กุล และคุณแม่วรรณา เรือนแปง บิดามารดาผู้เป็นที่รักยิ่ง ผู้ที่ให้ความรัก กำลังใจ และสนับสนุนในทุกๆด้านทางการศึกษามาโดยตลอด รวมถึงญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่ภาควิชาศึกษาศาสตร์ รวมถึงเพื่อนทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ อันพึงมีจากคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบเป็นสิ่งบูชา บิดามารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณ ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู สั่งสอนและช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน ประกอบหน้าที่การทำงานจนประสบผลสำเร็จ

วนิจชตา โชติวิศิษฐ์กุล

กุมภาพันธ์ 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
กรอบแนวคิดการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร	13
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียน	26
ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาสำหรับพหุวัฒนธรรม	43
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียน	48
แนวคิดเกี่ยวกับภาคีเครือข่าย	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	81
ตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียนที่พัฒนาด้วยกระบวนการภาคีเครือข่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	93
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	122
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	123
ข เครื่องมือวิจัย	129
ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	169
ง ผลการใช้ หลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กระบวนการภาคีเครือข่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	209
ประวัติผู้วิจัย	215

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	33
ตารางที่ 4.1 โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม อาเซียนศึกษาสำหรับพหุวัฒนธรรม.....	85
ตารางที่ 4.2 แสดงผลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน หลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองไคร้.....	94
ตารางที่ 4.3 แสดงผลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองไคร้ (ประเมิน โดยครูผู้สอน).....	95
ตารางที่ 4.4 แสดงผลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินเจตคติ ด้านการรู้คุณค่าความเป็นไทยและความเป็นอาเซียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	97

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ภาพที่ 3.1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตอนที่ 1.....	77
ภาพที่ 3.2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตอนที่ 2.....	80

